

**INTERVIU CU GEORG SCHOEN,
COORDONATOR PROIECTE
AUSTRIA & CEE, ASHOKA^[1]**

Livia Rădulescu^[2]

1. Aveți o experiență vastă în domeniul antreprenoriatului social – ați putea descrie activitatea dumneavoastră din trecut, precum și motivația de a urma această cale?

În 2006, o organizație din Austria mi-a oferit un premiu pentru activitatea mea ca antreprenor social. Inițiasem o organizație de voluntariat dedicată promovării drepturilor omului și angajamentului social și petrecusem ceva ani lucrând cu Birouri Centrale de Statistică din Austria și America Centrală, implicându-mă în special în dezvoltarea de inițiative de economie socială. Pe atunci, termenul antreprenoriat social era nou în Austria și foarte puțin cunoscut. A început să-mi confere o identitate profesională și am descoperit că există deja o întreagă mișcare internațională în spatele lui. Ne-am dorit să aducem această mișcare în Austria. Mi-am unit forțele cu un prieten și am creat un program de instruire pentru antreprenori sociali, la care au participat până acum mai mult de 75 de *changemakers*. Ne-am dorit, în special, să minimizăm provocările ce apar atunci când se dorește transpunerea în realitate a unui vis social prin crearea unei comunități puternice de oameni ce gândesc la fel și a unor sisteme de sprijin reciproc. După

^[1] **Ashoka** este o organizație globală ce identifică și investeste în antreprenori sociali de vârf – oameni cu idei inovatoare și practice în rezolvarea problemelor sociale. Mai multe detalii la: <https://www.ashoka.org/>; Tel: +43 1 2360723; gshoen@ashoka.org

^[2] Expert Economie Socială în problematica beneficiarilor de venit minim garantat, Laboratorul de Economie Socială, Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare România, tel. 0757049113, e-mail: livia.radulescu@undp.org

aceasta, am avut șansa de a lucra cu organizații mari, cum ar fi PNUD, unde, de exemplu, am început un program de afaceri în domeniul protecției mediului înconjurător în regiunea Mării Neagre. A lucra pentru Ashoka înseamnă a mă afla într-un flux global de inovații și practici de antreprenoriat social. Despre motivația mea de a urma această cale: cu siguranță pasiunea de a schimba lumea și compasiunea de a face acest lucru împreună!

2. Ashoka este o platformă globală de vârf pentru antreprenorii sociali ce aduce schimbare socială pozitivă peste tot în lume. Ați putea să ne spuneți ceva despre activitatea rețelei Ashoka și despre instrumentele cheie folosite pentru stimularea inovației sociale?

Miezul activităților Ashoka îl reprezintă o zonă numită *Venture and fellowship*, care în esență înseamnă identificarea și sprijinirea antreprenorilor sociali, cu accent pe inovație și potențial de dezvoltare. Odată ce ești asociat Ashoka, ai acces la serviciile oferite de partenerii noștri în sistem pro-bono, care te ajută să crești nivelul de profesionalism și să-ți mărești impactul. Noi sprijinim asociații noștri să se dezvolte, fie în țara lor fie în afara granițelor, prin elaborarea de strategii de internaționalizare. Atunci când realizăm că într-o anumită țară există lipsuri de inovație, ca în Austria în domeniul educației, sprijinim asociații din alte țări să lanseze proiectele lor sociale în Austria. Numim aceste formate *Globalizer* (Globalizator) și *Localizer* (Localizator). Internaționalizarea inovației sociale, de exemplu sprijinirea soluțiilor pentru a circula în spațiu, este un domeniu uimitor pe care îl pilotăm în diverse moduri. În Irlanda de exemplu implementăm inițiativa *Change Nation* (Națiunea Schimbării), prin care 50 de asociații Ashoka din toată lumea sunt sprijiniți să înceapă să abordeze unele dintre cele mai mari provocări ale Irlandei din domeniile educație, sănătate, protecția mediului, dezvoltare economică, participare civică și integrare. Cu toate acestea, *Change Nation* nu se referă doar la importul inovației sociale în Irlanda. Este vorba și despre inspirarea și echiparea indivizilor pentru a face parte

din procesul schimbării, relaționarea organizațiilor pentru a lucra în mai multe sectoare și dezvoltarea unei noi concepții a valorii.

Comunitatea asociațiilor Ashoka este deci un instrument cheie pentru stimularea inovației sociale. Ashoka poate conta pe o rețea globală de 3000 de antreprenori sociali fascinanți. Ashoka scanează tiparele din spatele acestei game globale de inovații sociale și identifică noi zone de importanță globală. Odată ce o zonă este identificată, noi conectăm asociații Ashoka ce lucrează în jurul aceluși subiect pentru a crește schimbul de experiență și colaborarea. Apoi conectăm subiectul și gama sa de inovații cu *stakeholderii* cheie, cum ar fi factori de decizie, jurnaliști sau corporații, în ideea de a susține problematica respectivă în cultura politică și de afaceri. Exemple excelente sunt *Youth venture programme* (Programul de inițiativă pentru tineri) și *Empathy Initiative* (Inițiativa Empatie). Inițiativa Empatie dezvoltată de Ashoka este o platformă de colaborare pentru antreprenori sociali, educatori și cetățeni preocupați, ale căror idei și talente pot contribui la crearea unei lumi în care fiecare copil stăpânește empatia. Aceasta se face prin creșterea empatiei antreprenorilor, transformarea practicilor educaționale prin parteneriate școlare extensive și prin sensibilizarea jucătorilor cheie din societate ce pot avansa subiectul empatiei în sfera lor de influență.

3. Ce tip de organizații sprijină Ashoka pentru a produce schimbarea socială?

Sprijinul nostru se axează pe oameni, ceea ce înseamnă că sprijinim indivizii din spatele organizațiilor. Asociații Ashoka sunt lideri în antreprenoriat social și noi apreciem faptul că ei pot oferi soluții inovatoare pentru probleme sociale și au potențialul de a schimba tiparele din cadrul societății. Ei demonstrează un angajament de ne-egalat față de ideile noi și curajoase și dovedesc că noțiuni precum compasiune, creativitate și colaborare sunt forțe extraordinare pentru schimbare. Asociații Ashoka lucrează în peste 70 de țări din toată lumea. Procesul de selecție realizat de Ashoka este ancorat în cinci criterii în funcție de care sunt evaluați toți candidații: o idee nouă, creativitate, calitate antreprenorială, impactul social al ideii și caracterul etc.

Pe lângă căutarea, selectarea și sprijinirea asociațiilor noastre, misiunea Ashoka este de a cultiva o întregă societate ce poate aborda provocări sociale, de mediu și economice, pe măsură ce ele apar. Din acest motiv, am dezvoltat diverse programe ce sprijină viziunea noastră, cum ar fi *Youth Venture Programme*. Programul permite tinerilor să învețe din timp că ei pot conduce schimbare socială. Ashoka a dezvoltat conceptul *Youth Venture* plecând de la înțelegerea unei viziuni cheie a asociațiilor Ashoka din domeniul dezvoltării tinerilor: unul dintre cele mai eficiente moduri de a îmbunătăți viețile tinerilor este împuternicirea lor pentru a-și da seama de propria capacitate de a realiza o schimbare socială pozitivă. *Youth Venture* inspiră și investește în echipe de tineri care să înceapă și să conducă propriile inițiative sociale și construiește o rețea puternică de tineri *changemakers* peste tot în lume. În prezent aceasta operează în SUA, Mexic, Argentina, Brazilia, India, Africa de Sud, Tailanda, Franța, Germania, Spania și Ungaria.

4. Ashoka nu este încă prezentă în România. Există planuri de a schimba acest lucru pe viitor?

Ashoka este prezentă în Europa Centrală și de Est (ECE) începând cu mijlocul anilor 1990 și are o rețea bogată, de peste 170 de asociații Ashoka. Punctul central Ashoka pentru regiunea aceasta este în Viena. Ashoka Viena coordonează activitățile din Polonia, Republica Cehă, Slovacia, Ungaria și Austria. Suntem cu siguranță interesați să ne extindem și în România în viitorul apropiat și să creăm o platformă și mai mare, care să ne permită să circulăm inovațiile sociale în cadrul ECE. Noi deja dezvoltăm rețelele noastre în România și invităm organizațiile și indivizii interesați să intre în contact cu noi pentru schimb de experiență, parteneriate și creare de sinergii!

5. Puteți da câteva exemple de inovație socială în ECE care credeți că pot fi replicate cu resurse financiare limitate la nivel de *start-up*?

Sigur, există multe idei de la asociații noastre din ECE care credem că se pot extinde în cadrul regiunii. Ewa Smuk este inițiatoarea unui pro-

gram educațional ce abordează disparitatea dintre populația din mediul urban și cel rural din Polonia, fenomen ce este în continuă creștere. Tomasz Sadowski a dezvoltat o nouă abordare pentru a se ocupa de cazurile cronice reprezentate de persoanele fără adăpost prin crearea de comunități auto-suficiente. Petra Vitousová creează o rețea de sprijin pe bază de voluntariat pentru victimele infracțiunilor violente din Republica Cehă. Martina Justova combate rata ridicată a recidivei din închisorile din Slovacia prin introducerea reabilitării în sistemul penal închis și represiv al țării. Aducând persoane din libertate în închisori, pentru a oferi educație și sprijin social deținuților pe termen lung, și oferind oportunități de lucru după eliberare, ea nu numai că pregătește acești deținuți să facă față vieții din afara zidurilor închisorii, dar, în același timp, forțează un sistem corupt să devină mai transparent și mai răspunzător pentru faptele sale. Michal Kravcik demonstrează că resursele de apă gestionate la nivel local, utilizând multe bazine mici de recepție pentru absorbția și depozitarea apei, vor furniza soluții mult mai rentabile, eficiente și sigure pentru mediu problemelor Slovaciei de gestionare a apei, mai mult decât mega-proiectele de tipul marilor baraje și al canalelor de deviere. Johannes Lindner este un deschizător de drumuri pentru o schimbare radicală a sistemului școlar din Austria printr-o strategie cu fațete multiple ce dezvoltă cu succes tineri *changemakers* și antreprenori. Noua programă pe care el a dezvoltat-o și a introdus-o include metode ne-convenționale de predare ce insuflă tinerilor încredere în sine și spirit antreprenorial.

6. Cum vedeți rolul sectorului de economie socială în ceea ce privește inserția în muncă a grupurilor vulnerabile?

Întreprinderile sociale de inserție joacă un rol cheie în societățile noastre. Este foarte important să existe structuri legale, bugetare și organizaționale pentru ca întreprinderile sociale de inserție să își asume funcția lor în societate. De exemplu, în Austria, Asociația Antreprenorilor Sociali este o organizație umbrelă multinațională care cuprinde întreprinderi sociale non-profit. Are mai mult de 200 de membri,

respectiv întreprinderi sociale non-profit ce lucrează în zona plasării forței de muncă cu scopul comun de a (re-)integra pe piața muncii persoane aflate în șomaj îndelungat, numărând aproximativ 32.000 de angajați. Aceste întreprinderi sprijină oameni aflați departe de piața muncii prin servicii din domeniul plasării forței de muncă, consultanță, precum și cursuri și instruire. Asociația Austriacă a Antreprenorilor Sociali apără interesele sectorului în Austria și la nivel de UE și funcționează ca rețea ce diseminează cele mai bune practici, schimburi de informații și învățături.

În condițiile actuale, în care scăderile de buget și programele de austeritate au afectat mult întreprinderile sociale de inserție din ECE, este nevoie să gândim noi moduri de a face afaceri. Noi soluții și practici sunt necesare pentru a aborda această criză crescândă: dependența persoanelor cu dizabilități grave de mediul protejat, dependența centrelor de finanțarea guvernamentală pentru a putea funcționa și stigma pus pe mediul protejat și pe clienții cu dizabilități pe care îi angajează. Există o nevoie de a crea relații între mediul protejat și accesul total la piață. Este nevoie de un nou sistem de tranzacții ce expune acest mediu la forțele pieței într-un mod cooperant. Acest lucru aduce, de asemenea, oportunitatea de a schimba percepțiile cu privire la dizabilitate, prin sublinierea similitudinilor și nu a diferențelor.

7. Care credeți că sunt unele din provocările principale în înființarea unei întreprinderi sociale de dimensiune mică?

Ceea ce vedem în munca noastră zilnică este că este crucial ca întreprinzătorii sociali să aibă o înțelegere profundă cu privire la problemele sociale ce trebuie abordate și la soluțiile, sau setul de soluții, care se potrivesc cel mai bine pentru a depăși barierele și a rezolva provocările. În esență este vorba despre ce contribuții sunt necesare pentru a obține un anumit rezultat capabil să creeze impact. O întrebare cheie este: Cum vrem ca societatea să se îmbunătățească prin întreprinderea noastră socială? Atunci când acest lucru este clar, vei ști ce și de cine ai nevoie pentru a-ți realiza ideea. Pentru aceasta, dezvoltarea unei identități ca

antreprenor social și a unei identități organizaționale ajută în evaluarea și mai târziu mobilizarea efectivă a mediului extern. Asta necesită timp și, de multe ori, mai ales în faza de început, resurse personale. O altă provocare critică este atragerea de talent. Este important să fii înconjurat de oameni care te pot sprijini cu adevărat în procesul de înființare a unei întreprinderi sociale, fie prin angajamentul lor, prin profesionalism, mediu de proveniență sau rețele la care sunt conectați. Acționarea în cadrul unui mediu de colaborare ajută la depășirea vremurilor grele cu mai multă ușurință.

8. Care ar fi câteva din activele necorporale cheie necesare pentru a avea succes în procesul de înființare a unei întreprinderi sociale?

Calitatea antreprenorială, poate cel mai important criteriu pentru Ashoka, este caracteristica definitorie pentru un întreprinzător de succes. Este vorba de a vedea oportunitățile de schimbare și inovație și a fi absorbit de cauza respectivă. Antreprenorii sociali de succes trebuie să fie creativi, atât ca vizionari capabili să își stabilească scopuri, dar și ca persoane care rezolvă probleme, capabili să proiecteze viziunile lor în realitate. Este crucial pentru antreprenorii sociali să comunice clar povestea lor, ideea din spatele întreprinderii, problema pe care o abordează, strategia de schimbare și, bineînțeles, impactul care se dorește. În timp ce claritatea este importantă, flexibilitatea ajută la cuprinderea oportunităților neconvenționale și adaptarea la contextele în schimbare. Și, nu în ultimul rând, este importantă deschiderea de a construi rețele și parteneriate pe o gamă largă și în mai multe sectoare. Un ecosistem interconectat este necesar pentru a permite răspândirea și cristalizarea ideilor!

9. Ce sfat ați da întreprinzătorilor sociali din România care se confruntă cu nesiguranța sustenabilității financiare a inițiativelor lor?

Este cu siguranță important să aibă un produs bine „ambalat” și capabil să surprindă eficient ideea de afacere. Este importantă folosirea

de standarde atunci când vine vorba de a identifica și explica impactul întreprinderii tale sociale. Ashoka Germania, de exemplu, a co-dezvoltat Standardul de Raportare Socială (SRS). Scopul nostru este să integrăm acest instrument pentru marea majoritate a asociațiilor noștri din ECE. SRS-ul poate fi extins cu ușurință astfel încât să devină fundația unui plan de afaceri bazat pe rezultate. În timp ce modelele de afaceri pe care întreprinzătorii sociali le folosesc în mod tradițional variază între non-profit și pentru-profit, modelele non-profit devin din ce în ce mai interesate să devină mai întreprinzătoare, să își diversifice sursele de venit și să fie pregătite pentru investiții. În Polonia, de exemplu, am realizat un parteneriat cu Asociația Privată pentru Echitate și am implementat un program de mentorat pentru o parte din asociații Ashoka astfel încât aceștia să îmbrățișeze elemente de afaceri sociale. „Ia-ți un mentor (și cel potrivit) care să te sprijine” și „construiește rețele de sprijin reciproc” ar fi cu siguranță niște sfaturi. Și gândește în afara oricărei bariere atunci când vine vorba de găsirea de fonduri și construirea de parteneriate. Noi abordări în jurul conceptului de *crowdfunding* (finanțare în rețea), de exemplu, pot fi alternative interesante la modurile convenționale de mobilizare a resurselor. De asemenea, poate fi benefic să se caute puncte de intrare în structurile și oportunitățile existente de conectare a întreprinderii dumneavoastră cu alte întreprinderi. Munca în parteneriat strâns sau chiar fuzionarea pot oferi resurse și rețele noi și o energie proaspătă.